

2. PROSINCE 1805 NEDALEKO SLAVKOVA, KRÁTCE PO POLEDNI

Ozval se další z mnoha vzdálených výstřelů a nad hlavami padesáti mužů, příslušníků Preobraženského pluku, proletěla dělová koule.

„To bylo o fous,“ ulevil si poručík Udom a díval se směrem, kde očekával výbuch. Koule dopadla asi padesát metrů před nimi a vybrala si své oběti. Udom se otočil ke svým vojákům a zavelel:

„Pohyb! Musíme se rychle dostat z toho pekla.“

Poručík Udom dokonale vystihl to, co se kolem odehrávalo. Nářek raněných vojáků a hlasité ržání vyděšených koní spolu se vzdáleným řinčením šavlí a bodáků, výstřely pušek a dělovou kanonádou, splývaly do jediné ohlušující změti zvuků, která se každou vteřinou zabodávala do sluchu vojáků a přiváděla je skoro k šílenství. Nedalo se dýchat, jak byl vzduch nesnesitelně přesycen střelným prachem. Přestože již bylo krátce po poledni a slunce stálo vysoko nad obzorem, nebylo téměř vidět na cestu, krajinu zahaloval příkrov hustého kouře. Hned za kopcem se právě odehrávalo jedno z nejslavnějších, ale také nejkrvavějších válečných střetnutí historie – bitva u Slavkova.

Na vyvýšenině Starých Vinohrad před několika minutami rozprášilo jezdeckto Napoleonovy císařské gardy kavelergardu cara Alexandra. Zatímco na jižním křídle, kam se začaly přesunovat Napoleonovy pluky, má vyvrcholení slavné bitvy teprve přijít, zde u Prateckého kopce a Starých Vinohrad je dobojováno. V závěrečném střetnutí dvou elitních jednotek vítězí Napoleon a spojenecká armáda se dává na ústup. Jezdci štvou své koně, pěšáci odhazují výstroj, opuštěné vozy zůstávají stát u cesty. Zbytky spojeneckých pluků se chtějí za každou cenu dostat z dostřelu Napoleonových děl a křesadlových pušek. Tisícíhlavý dav se žene směrem ke Křenovicím, všichni ví, že za obcí se otevírá ústupová cesta ke Slavkovu, jejich jediná naděje. Nikdo se již nestará o výsledek bitvy, každého pohání kupředu pouze myšlenka na záchranu holého života.

Přece jen je tu ale někdo, kdo se tomuto obrazu vymyká. Muži, kterým velí poručík Udom, mají jiný úkol než se spasit útekem. Plní příkaz samotného cara Alexandra. Padesát vybraných vojáků Preobraženského pluku musí zachránit hlavní vojenskou pokladnu, dvanáct sudů zlata a stříbra, která za žádných okolností nesmí padnout do rukou Francouzům. Ačkoliv by se každý z této skupiny raději přidal k bezhlavému úprku svých spolubojovníků, nikdo si netroufne opustit bojiště bez splnění carského rozkazu.

Udom zrovna pomáhal svým vojákům vyprostit jeden z vozů, který uvízl v bahně, když se z malého pahorku u silnice ozval výkřik:

„Pane poručíku, pane poručíku, jsme v pasti!“

Gardový poručík Udom se otočil směrem, odkud volání přicházelo, a uviděl jednoho z vojáků, jak ukazuje ke Křenovicím.

„Jsme v pasti, tudy s vozy neprojedeme!“ křičel voják.

Udom se rychle vydal za ním.

„Co se děje, Kazinskij?“ volal a snažil se co nejhbitěji překonat blátivý terén. Kazinského odpověď zanikala v okolním hluku. Udom už byl ale na vrcholu pahorku a mohl se sám přesvědčit o tom, že situace je nadmíru vážná. To, co uviděl, potvrzovalo Kazinského slova. Byli v pasti!

Udom se na pahorku u silnice znepokojeně rozhlížel na všechny strany. Na jihu byly Křenovice přeplněné ustupujícími vojsky. Z dálky pozoroval, jak prchající jednotky za sebou nechávají v panice neprostupnou hráz z vozů, se kterými nemohou projet úzkou lávkou přes potok. Tisíce prchajících ruských a rakouských vojáků dokonale ucply ústupovou cestu na Slavkov. Bylo jasné, že tudy Udom se svými muži a pokladnou neprojede. Na severu byla situace ještě horší. Druhý most přes potok byl tak zablokovaný, že i pěší procházeli jen s velkým úsilím a v obrovské tlačenci. Na východ také nemohli, protože zde byl potok lemován příkrými a rozbahněnými břehy, přes které by se s vozy nedostali. Ze západu se k nim hnala francouzská armáda povzbuzená blížícím se vítězstvím. Hrozba dopadení a ukořistění pokladny Francouzi byla každým okamžikem vážnější. Udom byl zkušený velitel, který již prošel mnoha bitvami, a věděl, že se musí okamžitě rozhodnout.

„Rychle zpět!“ poručil Kazinskému a oba seběhli na cestu.

Jakmile se Udom ocitl u svých vojáků, vydal rozkaz sjet s vozy ze silnice. Zvolil jedinou možnost, která skýtala alespoň malou naději na záchranu carského zlata – rozhodl se zakopat pokladnu přímo zde na bitevním poli. Padesát mužů se svým velitelem odbočilo s vozy z cesty. Po několika desítkách metrů se dostali do bezpečí porostu v terénní prohlubni, kterou zde kdysi pravděpodobně vymlel rozvodněný potok. Na protějším břehu rostla skupina větších vrb. Udom vyskočil na nejbližší povoz a snažil se překřičet okolní hluk:

„Vojáci! Car Alexandr na vás spoléhá! Náklad za žádnou cenu nesmí ukořistit Francouzi. Všechny ústupové cesty jsou odříznuté. Sudy tady teď hned zakopeme!“

Pak se obrátil ke Kazinskému a zavelel:

„Najdi místo, kde půjde vykopat jáma alespoň sáh hluboká. Všichni ostatní začnou neprodleně vykládat sudy z vozů.“

Padesát mužů krytých křovím spěšně vykládalo drahocenný náklad a dvanáct sudů, jeden po druhém, postupně mizelo sáh pod zem poblíž místního potoka.

Zatímco Udomovi vojáci se lopotili s krumpáči na blátivém břehu, on sám klečel skloněný nad mapou u blízké vyvrácené vrby. Něco v ní dlouze hledal, potom ji položil na kmen stromu, vytáhl kus papíru a mapu jím podložil. Vzal nůž a jeho špičkou udělal na několika místech díry skrz mapu i papír. Potom papír vytáhl a položil na mapu shora, zkontroloval polohu děr, papír pečlivě složil a schoval ho do svého kabátu. Mapu položil na zem a zapálil ji. Čekal, dokud z ní nezbylo jen několik sazí a i ty nakonec rozšlapal, aby nezbyl ani sebemenší kousek, podle kterého by se dalo určit místo zakopání. Když dílo dokončil, otočil se ke svým vojákům.

„Kazinskij, jsou stopy po výkopu dostatečně zamaskované?“

„Ano pane, vypadá to, že za chvíli začne pršet, a potom už nikdo nepozná, že se zde kopalo.“

„Výborně, máme nejvyšší čas,“ řekl Udom a starostlivě obhlížel západní obzor, jestli neuvidí vojáky ve francouzských uniformách. „Jdeme! Vozy vytlačte na silnici, tam je můžete zanechat svému osudu a potom poklusem ke Křenovicím,“ zavelel a posledním letmým pohledem přehlédl místo výkopu.

Vojáci se i se svým velitelem vrátili na cestu a přidali se k ustupujícímu davu. Udom měl v plánu vrátit se a poklad vyzvednout hned, jakmile se situace obrátí. Zapomněl ale na jednu důležitou věc – v takových bitvách se události většinou neodehrávají přesně podle plánů vojevůdců. Ani bitva u Slavkova nebyla již od svého počátku výjimkou.

3. PROSINCE 1805 SEVEROZÁPADNĚ OD VESNICE KŘENOVICE

Z dále se ozývalo dunění vojenských bubnů, a přestože bylo po půlnoci, nebe nad obzorem ozařovalo jasné světlo. To hořely stovky ohňů, u nichž Francouzi se svým císařem oslavovali triumfální vítězství. Udom to pozoroval se směsicí nepříjemných pocitů. Přemýšlel nad tím, kolik asi jeho přátel zůstalo na válečném poli, a jestli se vůbec někomu z nich podařilo zachránit. Kolem něj sedělo několik

vojáků Preobraženského pluku a choulili se k sobě, aby se zahřáli. Mrzli, protože se neodvažovali rozdělát oheň.

Byli příliš blízko francouzským liniím. Zatímco zbytek ruské armády byl už daleko za Slavkovem, na ústupu do Uher, Udom se se svými vojáky stále držel co nejbližší Křenovicím. Doufal, že se Francouzi ráno odsunou a jemu se podaří vyzvednout pokladnu a odvézt ji do bezpečí. Tak zněl rozkaz a rozkaz samotného cara mu byl nade vše. V myšlenkách na předešlou bitvu strávili muži čas až do rána. Byli sice k smrti vyčerpaní, ale zima a mráz spolu s prožitými útrapami předešlého dne jim nedovolily usnout. Když začalo svítat, uslyšeli hluk.

„Kazinskij! Jděte se podívat, co se tam děje,“ rozkázal Udom a Kazinskij se vydal na kraj porostu, ve kterém byli ukrytí. Během chvíly byl zpět.

„Pane poručíku, jedou sem Francouzi! Mnoho Francouzů! Přímo k nám.“

Než dopověděl, byli všichni na nohou a Udom se spěchal přesvědčit o vážnosti situace. Pohlédl do kraje a pochopil, že ten den se už pro pokladnu nevrátí. Obzor se hemžil vojáky v modrých uniformách, kteří se vydávali všemi směry. Jedna skupina jezdců se oddělila a mířila k nim. Udom se vrátil ke svým mužům a vydal rozkazy:

„Rychle pryč, spaste se útekem. Teď už jedná každý sám za sebe. Teď už není čas myslet na nic jiného než na vlastní životy.“

Rozdělte se do malých skupin, abyste se mohli lépe ztratit Francouzům. Musíte se za každou cenu dostat za Slavkov, tam už snad budete v bezpečí.“

Rychle probral svoje věci a vnikl s menší skupinou vojáků do houštiny. Snažili se dostat ke Slavkovu a brzy ho i uviděli před sebou. Udom měl strach projít přímo přes Slavkov, protože nevěděl, jestli už není v držení Francouzů. Rozhodl se, že ho obejdou po severní straně. Když se blížili úvozem nahoru k blízkému lesíku, uslyšeli za sebou dusot koňských kopyt. Udom se otočil a spatřil skupinu jezdců císařské gardy. Chtěli se ukrýt, ale bylo pozdě, Francouzi už ukazovali jejich směrem. Vydali se na divoký útěk k lesu, který teď byl jejich jedinou šancí. Na volném prostoru by nepřžili, ale v lese měli naději, že se snad ztratí svým pronásledovatelům z očí. Podařilo se jim dostat až k okraji malého háje, když je dohnali nejrychlejší z Francouzů. Jeden z jezdců se odpojil a vydal se za Udomem. Ten stále běžel, jako by si ho nevšímal, a snažil se sluchem odhadnout vzdálenost od pronásledovatele. Když usoudil, že je již těsně za ním, prudce se otočil a máchl šavlí směrem vzhůru, kde očekával útočníka. Francouz situaci podcenil. Myslel si, že prchající Rus bude pro něj jednoduchou kořistí, a útok nečekal. Udom zasekl šavlí do jeho nohy a jezdec s bolestivou grimasou sjel z koně. Poručík nečekal a utíkal dál, co mu síly stačily, protože další pronásledovatelé se už vydávali stíhat roztroušené Rusy mezi stromy. Kličkoval mezi kmeny a na chvíli se mu jich podařilo zbavit. Myslel teď na jedinou věc. Okamžitě musí někde ukrýt mapu. Nesmí se nepříteli dostat do ruky. Rozhlédl se a spatřil skupinu stromů. K největšímu z nich zalehl a nožem zde rychle vyhrabal díru. Do ní vložil mapu v koženém váčku od tabáku, zahrabal ji a místo přikryl mechem a listím. Byl nejvyšší čas. Lesem

se k němu blížili další Francouzi. Tentokrát byli dva. Gardový poručík se dal na útěk. Uběhl asi dvě stě metrů, pak se otočil a postavil se jezdcům čelem. Prvního z nich se mu podařilo zranit, druhý už byl ale nad jeho síly. Tělem mu projela palčivá bolest. Francouzův útok byl úspěšný – Udom se svalil na zem a upadl do bezvědomí. Jezdec se otočil a vydal se honit dalšího Rusa, kterého zahlédl mezi stromy.

Když se poručík probral, kolem už byl klid. Snažil se zvednout, ale nešlo to. Byl těžce zraněný a z několika ran se mu řinula krev. Uvědomil si, že se odsud nemůže dostat. Kousek od sebe uviděl ze země třet kámen.

Doplazil se k němu a opřel se zády, aby se mu lépe dýchalo. Pak vytáhl papír a začal něco sepisovat zvláštními znaky. Když skončil, vryl nožem do kamene počáteční písmeno svého jména. Sotva práci dokončil, ztratil znovu vědomí. Nevěděl, jak dlouho v lese ležel, ale najednou měl pocit, že slyší známý hlas.

„Pane poručíku... pane poručíku... musíme odsud.“

Udom otevřel oči a spatřil nad sebou Kazinského.

4. PROSINCE 1805 OLOMOUC

V olomoucké nemocnici bylo rušno. Už předešlého dne sem začali přivážet raněné od Slavkova, většinou to byli důstojníci. Personál nemocnice neměl ani chvíli oddechu, pokoje se brzy zaplnily a nemocní byli i na chodbách. Na jednom z pokojů ležel i Udom. Přijel transportem, ke kterému ho dovlekl Kazinskij. Probral se kolem poledne a trápila ho nesnesitelná bolest na hrudi. Ležel se zavřenýma očima a poslouchal rozhovor, který se odehrával u jeho lůžka.

„Obávám se, že nedokážeme zastavit postupující zánět,“ mluvil doktor se sestrou. Myslel si, že je Udom stále v bezvědomí. „Dejte mu něco proti bolesti. To je jediné, co pro něj můžeme udělat.“ Pak oba odešli.

Udom pochopil, že se bavili o něm a zbývají mu hodiny, nanejvýš dny, života. S největším úsilím zvedl hlavu, aby se podíval po své vojenské torně. U postele nebyla.

„Sestro..., sestro...“ Měl pocit, že křičí, ale ve skutečnosti mu z úst vycházelo jen tiché chraptění, které sestra nemohla slyšet. Náhle se k jeho lůžku naklonil muž ze sousední postele.

„Potřebujete něco?“ Dal ucho až téměř k jeho obličejí.

„Svoji tornu... chci svoji tornu,“ zachroptěl Udom.

„Tornu? Člověče, k čemu ti teď bude. Dobrá, pokusím se ji sehnat.“

Zavolal sestru, která odběhla a po chvíli se vrátila s Udomovými věcmi a položila je raněnému na postel. Udom byl ovšem tak slabý, že nedokázal zvednout hlavu.

„Podívejte se... podívejte se, jestli je uvnitř plechovka.“

„Pár věcí tu je, ale žádná plechovka,“ řekl soused, když tornu prohledal.

Mapa je pryč, blesklo hlavou Udomovi. Snažil se zoufale přimět k přemýšlení. Přes všechno úsilí si ale nedokázal vzpomenout na to, co se včera událo.

